

Smilacis utri-
usq; uires ex
Galeno.

LVPVLVS.

Nomina.

tutum nostrum reuertatur. Smilacis utriusque uires tradidit Galenus libro VII. simplicium medicamentorum, sic inquit. Milax (sic enim Smilacem uocat Galenus) aspera clauiculis plena est, ita ut uarie sursum deorsumq; arboribus circumuoluetur. Folia gustata aliquid habent acrimonie, & alioqui si illis utaris, calefaciunt. Milax leuis facultate quodammodo predictae similis est. Planta, quae Graecis *σμύλαξ τριχέα*, Latinis Smilax aspera, & Hedera Cilissa uocatur: Italis, Hedera spinosa, & Rouo ceruino: Germanis, Scharpfe uinden. Quae uero *σμύλαξ λεία* Graecè, Smilax leuis sive lenis Latine dicitur: Italicè, Vilucchio maggiore: Hispanicè, Correguela mayor: Gallicè, Lisset maior.

Μυρσίην ἀγρίαν. RVSCVS. CAP. CXLI.

SYLVESTRIS myrtus, aliquibus oxymyr sine, aut myrtacantha, Latinis ruscum appellatur. folium fert myrti, latius, in formam lanceae mucronatum. baccæ per maturitatem rubescunt, rotundæ, à medio folio dependentes, osseo intus nucleo: cubitales ramuli ab radice exeunt, uitilium modo lenti, fractu contumaces, foliosi: radice graminis simili, acerba, & subamara. Folia, & baccæ in uino potæ, urinam cient: menses pellunt, uesicæ calculos frangunt, stillicidio urinae medentur, dolores capitis sanant, & regium morbum. In asperis, & præcipitibus locis enascitur. Decoctum radice in uino potum, eosdem præbet effectus. Cauliculi recentes, asparagorum uice in cibo sumuntur: amari autem sunt, sed urinam mouent.

Rufci confi-
deratio.

RVSCVS.

RVSCVM officinae corrupto nomine ex literæ additione Bruscum appellant. Nos uero, quod arceudis muribus is aptissimus sit, si salitis appensis caribus funiculo circumligetur, Pungi topi Hetrusca lingua dicimus. Germinat hic uere asparagi modo, turionibus tamen breuioribus, crassioribus, hirsutisq;: qui ex lxi mandantur ex oleo, sale, & aceto. Cæterum, quod non obscure amarorem gustui relinquunt, in medicamentis potius, quam in cibis expetuntur: sunt enim cienda urinae, aperiendisq; obstructionibus perquam idonei. Graecis, quod folijs sit acutis, & myrtum amuletur, oxymyr sine, hoc est, acuta myrtus appellatur. Ea Graecis *μυρσίην ἀγρίαν* & *ὄξυμυρσίην* uocatur: Latinis, Ruscus, & Myrtus syluestris: Arabibus, qui Cubebas eum rusco confundunt, Cubebe: Italis, Rusco et Pongi topi: Germanis, Brusoch: Hispanis, Ius barba, & Gil barbera: Gallis, Brusco.

Nomina.

Δάφνη ἀλεξάνδρεια. LAVRVS ALEXAN-
DRINA. CAP. CXLII.

LAVRVS Alexandrina folio est rufci maiore, molliore, & candidiore: semine inter folia rubro, ciceris magnitudine: ramos spargit in terra dodrantes, interdum longiores: radice syluestri myrto simili, maiore, molliore, odorata. inuenitur in montosis. Difficiles partus accelerat, radice pota sex drachmarum pondere in uino dulci, & stillicidio urinae auxiliatur, sed sanguinem extrahit.

Lauri Alexan-
drinae cõside-
ratio.

SI LAVRVM Alexandrinam, & Hippoglossum unam & eandem plantam esse sensisset Dioscorides, ut quidam existimant, nulli quidem dubium est, quin superuacuum erat, de iisdem seorsum, diuersis atq; etiam proximis capitibus Dioscoridem differere. uel nulla in earum notis, & uiribus reperiretur differentia. Sed quoniam eas seorsum tanquam diuersas retulit, diuersasq; utrisq; notas assignauit; idcirco has plantas inter se differre dicitur.

LAVRVS ALEXANDRINA.

LAVRVS ALEX. ALTERA.

eat, necesse est. Nam etsi utriq; folia rusci reddiderit Dioscorides; tamen Hippoglossum statuit aculeatam generē comam, & in summo ceu linguas e folijs exeuntes: commendavitq; comam ad dolorem capitis coronæ modo impostam: & radicem, succinūq; malagmatis admisceri scripsit. Verum hic in Lauro Alexandrina nec linguarum meminit, nec aculeorum e folijs prodeuntium: tradidit quidem hanc folia habere rusco similia, sed maiora, molliora, & candidiora: ramos dodrantes, in terram sparsos: radicem rusco similem, maiorem tamen, molliorem, & odoratam. Cui vires tribuit ad difficiles partus, ad urine stillicidium, & ad sanguinem extrahendum. His accedit, quod (ut Dioscorides testari videtur) Laurus Alexandrina fructum fert rubrum, cicercis magnitudine, inter folia, non autem in medijs folijs, ut hippoglossum, & ruscus. Ex his itaq; tum notis, tum viribus, quæ in hisce duabus plantis maxime pugnare deprehenduntur, omnibus abunde constare arbitror, hallucinari eos, qui putant Laurum hanc, & hippoglossum unam & eandem esse plantam. Nos equidem hanc, cuius hic figuram damus, veram ac legitimam Laurum Alexandrinam esse censuimus, quæ (ut pictura pulchre demonstrat) non parum ab hippoglossa differt. Huic alteram adiecimus, quæ & ipsa haud dubie, ni fallor, fuerit Laurus Alexandrina, si huic fructum in medijs folijs innasci concedamus. Lauri Alexandrinæ vires memorie prodidit Galenus libro vi. simplicium medicamentorum, sic inquit: Lauri herbe, quam & Laurum Alexandrinam appellant, temperatura euidenter est calida, & gustantibus acris simul & subamara est: pota q; tum urinam, tum menses prolicet. Planta Græcis δάφνη ἀλεξάνδρεια, Latinis Laurus Alexandrina dicitur: Arabibus, Gar Alexandriæ: Italis, Lauro Alessandrino.

Lauri Alexandrinæ vires ex Gal.
Nomina.

Δάφνοειδής. DAPHNOIDES.

CAP. CXLIII.

DAPHNOIDES cubiti altitudine fruticat, ramis flexilibus, obsequiosisque, multis, à medio sursum versus foliosis: cortex supra modum viscosus ramos vestit: folia lauri, graciliora, & molliora, fractu contumacia, quorum gustatu os & fauces incenduntur: flores candidi: bacca, cum ematurerit, nigra: radix inutilis. nascitur in montosis. Pituitam extrahit folium recens, vel aridum in potu: menses ciet, & vomitum: caput inanit commanducatum: sternutamenta mouet. Bacca quindecim potæ aluum resoluunt.

Χαμαδάφνη. CHAMAEDAPHNE.

CAP. CXLIIII.

CHAMAEDAPHNE virgas emittit cubitales, singulari ramulo constantes, rectas, tenues, læues: folia lauri similitudine, læuiora multò, ac viridiora: semen rotundum, rubens, annexum

Dd folijs.

folijs. Illinuntur capitis doloribus trita folia, & stomachi ardores mulcent: ad sedanda tormina cum vino bibuntur. Potus cum vino succus menses, & vrinam ciet: idem facit pefso appositus.

DAPHNOIDES.

CHAMAEDAPHNE.

Daphnoidis,
& Chamæda-
phnes cōsid.

Moltorum er-
ror.

Daphnoidis,
& Chamæda-
phnes uires.

Nomina.

DAPHNOIDES, quam officina, & herbariorum vulgus Laureolam uocant, frutex est uulgaris notitiæ. Prouenit hæc frequens in uallis Ananiæ montibus Tridentino agro, nullis prorsus reclamantibus notis. Cubitalibus enim assurgit uirgis, flexilibus, obsequiosisq;: folijs numerosis, sursum spectantibus, lauro similibus, gracilioribus tamen, ac mollioribus, acerrimo gustu: quin & ramorum cortex admodum tenax est. Hinc itaq; fit, ut eos errare toto cælo deprehendantur, qui putat Mezereum Mauritanis uocatum esse Daphnoidem, quandoquidem Mezereum Chamæda est, de qua suo loco differemus. Porro Chamædaphne, quam Laureolam marem pleriq; cognominant, folijs ac fructu à Daphnoide non longè differt: uerum hæc tantum intercedit differentia, quod Chamædaphne singularem rectoq; caule constat, cui folia circumquaq; prominent, adeo ut in cacumine in orbem umbellæ instar diradiantur: semine inde prodeunte Daphnoidis modo. Cæterum, quod uocauerit Plinius Chamædaphnen eam clematidem, quam aliqui Vincam peruincam appellant, credere quidam hanc Dioscoridi esse Chamædaphnen. Sed profecto ij falluntur: errorq; omnibus euidentior fiet, quàm ut pluribus explodi postulet, si modò contemplantur, & conferantur notæ, quibus Vincam peruincam descripsit Plinius libro XXI. cap. XI. & quibus representauit Chamædaphnen lib. XXIII. cap. XV. Verum Plinio, quod clematidi folia sint lauri, uideaturq; humilis laurus, ideo non temerè eam Chamædaphnen dici placuit. Sunt, qui Laureolæ fructum Piper montanum uocent, quauis rusticis Ananiensibus nil aliud sit piper montanum, quàm Dioscoridis granum Gnidium, ut uisr à suo loco dicemus. Daphnoidis, & Chamædaphnes uno tantum capite meminuit Galenus libro VI. simpl. medicamentorum, sic inquit. Chamædaphnes germina tenera edi quoq; assolent. Est autem persimilis uiribus lauro Alexandrinæ: sicut sanè & quod Daphnoides nuncupant. Planta, quæ Græcis δαφνοειδής, Latinis item Daphnoides, & Laureola nominatur: Arabibus, Daphnides: Italis, Laureola. Quæ uerò χαμαιδάφνη Græce, Chamædaphne pariter Latine dicitur: Arabicè, Chamedaphnes: Italicè, Chamedaphne.

Ἐλλέβορος λευκός. VERATRUM ALBUM. CAP. CXLV.

ELLEBORUM album, Latini veratrum album uocant, fert folia plantaginis, aut betæ syluestris similia, sed breuiora, & nigriora, rubescentia: caulem cauum, quadrantalem, tunicis conuolutum, quas abdicat, cum arefcere incipit, radicibus nititur multis, tenuibus, ab oblongo, & exiguo capite ceparum modo exeuntibus. nascitur in montibus, & asperis. Radices mensibus colligendæ. Optimum

mum habetur candidum, friabile, carnosum, modicè extentum, nec tamen iunci modo mucronatum, quod frangendo pulverem emittit, & tenuem habet medullam, gustu non admodum feruens, neque salivam subinde ciens. huiusmodi autem strangulat. Primum Cyrenaicum tenet. Galaticum autem, & Cappadocicum candidiora, & pulvere quodam obsita, celerius strangulatus mouent.

Vomitione autem varios extrahit humores. Collyrijs admiscetur, quæ caliginem oculorum discutiunt. partus impositum necat, menses pellit, sternuta menta excitat: mures interficit, cum melle, & polenta subactum: absomit carnes, si coquatur unà. Datur per se ieiunis, & cum sesama, aut ptisanæ succo, aut halicæ, aut lentis cremore, cum aqua mulsa, aut pulve, aut quavis alia forbitione. Cogitur cum pane, & ita inassatur. Præparatio corporum, ac victus ratio diligenter tradita est, cum ab his qui de medica eius potione scriptitarunt, tum maximè à Philonide Siculo Ennensi, cui nunc assentimur: quippe longum nimis esset in hac præsertim editione de materia, simul medicam curandi rationem exponere. Dant nonnulli in pultis forbitione, aut copioso halicæ cremore, aut paucum antea cibum dari præcipientes, statim veratrum offerunt, ijs præsertim, quibus strangulationis suspicio imminet, aut si ualetudo corpus infirmat: hoc enim modo deiectionis nihil periculi minatur, quòd cibo munitis non intempestiuè medicamentum corporibus offeratur. Vomitiones concitant subditæ ex eo balani cum aceto.

VERATRUM ALBUM.

VERATRUM NIGRUM.

Ελλέβορος μέλας. VERATRUM NIGRUM

CAP. CXLVI.

ELLEBORVM nigrum appellatur melampodion, quoniam caprarum pastor nomine Melampus furentes in se Proctidas primus purgasse, & sanasse fertur. Folia ei uiridia, platani similia, minorra, folijs sphondylj proxima, subaspera, nigriora, pluribus diuisuris incisa: caulis asper: flores in purpura albicantes, racematim coherentes: semen cnici, quod in Anticyra sesamoïdes uocant: quo deiectiones moliuntur. Radicibus coheret nigris, tenuibus, à capitulo cepæ simili confibratis, quarum est usus. In collibus, asperis, & sitientibus locis enascitur. Optimum est, quod ex huiusmodi petitur terris, ut ex Anticyra. Nigrum inibi probatissimum gignitur. Eligi debet corpulentum, & plenum, in quo tenuis sit medulla, acre gustu, feruensque: cuiusmodi est in Helicone, Parnaso, & Aetolia natum: attamen Heliconium præcellit. Veratrum nigrum purgat uentrem, detrahit bilem pituitasque, datum per se, aut cum scammonia, & tribus obolis siue drachma salis. decoquitur uel cum lente, & iusculis, quæ purgationis causa sumptantur. Prodest morbis comitialibus, melan-

D d 2 cholicis,

cholicis, infanientibus, articularijs doloribus, & resolutis. Menfes inditum trahit, partus necat: purgat fistulas impositum, & tertio die detractum. Item contra grauitatem auditus in aurem demittitur, ibique in alterum, aut tertium diem esse finitur. Scabiem sanat illitum cum thure, aut cera, & pice, & cedrino oleo: vitiliginibus, lepris, impetiginibus ex aceto medetur: dentium dolorem collutione mitigat. Erodentibus medicamentis commiscetur: hydropicorum uentri utilissimè imponitur factum ex eo, farina hordeacea, & uino, cataplasma. Confitum proximè radices uitium, uinum purgandi facultate donat. Huius resparfu domos expurgari arbitrantur: quare inter fodiendum stantes Apollinem, Aesculapiumque precantur, ac uitant aquilæ uolatus: aduolare enim non sine periculo tradunt. nanque si auis effossionem ellebori conspexerit, moriturum qui succidit, augurium est. Celeriter effodiatur oportet, quoniam halitu caput aggrauat: quapropter ad id arcendum, fossuri allium præsumere, & uinum bibere confueuerunt: nulli ita noxæ opportuni redduntur. Veratri albi modo emedullatur.

Ellebori utriusque confid.

ELLEBORVM, quod & Veratrum Latinis dicitur, tam album, quam nigrum omnibus, ni fallor, notum est in Italia. Et quantum inibi unum tantum Ellebori albi genus inueniatur; nigri tamen tria nobis comperta sunt genera, flore dumtaxat inter se distincta. Vnum quidem flores profert purpureos, quales suo reddidit Dioscorides: alterum uerò candidos: tertium denique herbaceos. Hæc ut flore distinguuntur; ita etiam uiribus inuicem differunt. quandoquidem alterum, & tertium genus adeo uiribus imbecillia sunt, ut ferè nihil ad aluum deiciendam præstent. Id quod facto periculo didici, cum primum ellebori genus flores ferens purpureos nobis non esset ad manus. Huius radicem diluto ex more nostro parato, hyeme etiam media, & magis urgente frigore (etsi id improbent medici) præparata prius diutius materia decoctis, ac syrupis ad id facientibus, plures quartana febre laborantes sanauimus. Nunquam enim, quod meminerim, hoc ellebori dilutum dedimus quartanarijs nostris, quin ex unica assumptione, uel saltem altera, Deo iuuante, fuerint ad sanitatem restituti. Ceterum albi quoque ellebori dilutum exhibuimus quibusdam melancholicis, magno sanè successu: nullo tamen ægotantium incommodo, nullaque noxa. Quod non alia ex causa euenisse putauerim, quam quod in Tridentino agro, alijsque circum finitimis locis, ea fortasse sit illius cæli temperies, ut non adeo perniciosas facultatibus scateat utrumque elleborum, quemadmodum illud, quod in calidioribus prouenit regionibus: tametsi non dubitauerim etiam utriusque acerrimam uim reprimi, ac corrigi proprijs quibusdam additis medicamentis. Visuntur nigri uniuersa genera Martio, & Aprili mensibus uero & eodem loco florere in amplissima sylua, per quam transeunt, qui Goritia Labacum Carniolæ urbem proficiscuntur, ubi & nos præstantissimum sæpius legimus. Purpurei radices nigriores, carnosioresque, cæteris habentur: cum aliorum generum radices ut plurimum subalbide spectentur: omnibus tamen in uniuersum eadem est foliorum facies. Herophilus antiquissimus medicus elleborum fortissimo duci æquabat: concitatis enim intus omnibus, ipsum in primis exire dicebat. Ideo errauisse antiquos parcius id præbendo, cum celerius erumperet, quod daretur largius. Sed hæc Herophili sententia non placet nostræ ætatis medicis, neque etiam nobis, ut quæ pluribus damnari, & explodi possit. Elleborus niger boues, equos, & sues necat: proinde id in pascuis cauent, quantum album innoxie depascantur. Nigri radices demorsis à serpente quadrupedibus mirifice medentur, si recentes in uulneris osculum, sublata à carne cute, immittantur, quod ita etiaculatum reuocent uenenum: quin & illud idem prodest, si gregi pestilentia ingruerit, in auribus traiecta, uel pestori infixæ radice. Quæ ratione ducti credidere nonnulli, id etiamnum in hominibus fieri posse, quod si in perforatam calcanei cutem nigrum elleborum inseratur, eos omnino à pestilentia tutos reddat, qui gestauerint. Ellebori semen, Aristotele auctore, coturnicibus gratissimum est: quam ob causam antiqui eas abdicarunt mensis. quæ tamen hodie magnopere expetuntur. Porro non desunt è recentioribus, qui putent nigrum communis usus Elleborum, cui flores herbacei insunt, non elleborum, nec eius speciem esse, sed eam sanè plantam, quam Columella, & Plinius Consiliginem uocant, quamque ad pecorum pulmonariam curandam, pestilentiamque arcendam summis laudibus efferunt, hoc tantum puto argumento freti, quod scripserint ij, si in morbo quadrupedis auricula consiliginis radix inseratur, perforata ferro prius aure, omnem morbi uim eò confluere, & per illud foramen pestilens uirus elici. Siquidem eam pastores huius ætatis obseruauerint, id totum (ut nos quoque paulò antè diximus) præstari tantum illius ellebori radicibus, existimauerunt hoc ueratri nigri genus, quod flores rubentes non profert, uel (ut Dioscorides inquit) in purpurea albicantes, sed herbaceos, consiliginem esse. Sed ij, mea quidem sententia, falluntur: quippe Abhyrtus, & Hierocles idem præstare nigrum ueratrum affirmant. Quibus etiam subscribit Plinius lib. xxv. cap. v. his uerbis. Nigrum elleborum pecorum, & iumentorum pituitas sanat, surculo per aurem traiecto, & postera die eadem hora exerto. hæc Plinius. Ex quibus utique perspicuum fit, non modò consiliginis, sed etiam nigri ueratri radicem hæc omnia efficere posse. Vanum profectò esset dicere, exempli gratia, sabinam esse calamintham, uel contra, quod utraq; remoratos menses eliciant. quasi natura adeo fuerit auara, ut unicuique morborum generi unum tantum genuerit medicamentum, cum tamen nullus sit morbus, cui innumeras non creauerit medicinas, uno & eodem ordine adhibendas. Adde etiam, quod cum nullus extet auctor, quod ego inuenerim, qui Consiliginis historiam describat, neque una quidè nota eius faciem representet, non uideo, quomodo rectè ij asserere possint, ueratrum nostri usus esse consiliginem. Sciant itaque uelim, qui nigrum herbacei floris Elleborum ideo Consiliginem esse contendunt, quod pestilentibus pecorum morbis præsens remedium sit, si eius radix auriculis, & alijs corporis partibus inseratur, id successu longè meliori effici, si rubentis floris elleboro idem fiat, citiusque expurgari uirus illud pestilens, quod huic uires insunt ualentiores. Horum quidem opinionem ut planè sequitur Fuchsius uir doctissimus in libro de compositione medicamentorum, quem postremo auctum cecidit; ita etiam idem, meo iudicio, in manifesto illorum errore uersatur. Ceterum hic non est

Herophilus sententia dānata.

Opinio quorundam reprobata.

Vgonis Solerij opinio explorata.

est silentio dissimulanda inepta satis, & uana, meo quidem iudicio, de nigro ueratro opinio Vgonis Solerij, uiri alio-
 qui doctissimi, ut eius testantur scholia, quæ nuper in priores Aëtij libros edidit. Is enim in prædictis scholijs censet,
 Elleborum nostri usus tam illud, quod flores fert rosarum modo purpureos, quam quod albos, esse lycostoni, uel cyno-
 cloni aconiti species: quod uerò herbidos habet flores, Plinij & Columellæ Consiliginem, aliorum iudicium secutus.
 Quod quibus rationibus comprobet, ex eius uerbis, quæ modo referam, cognosci poterit. Si quis, inquit, commemorat
 20 ratarum iam plantarum radices diligenter expendat, nihil illas cum nigri ueratri radicibus (quæ, teste Dioscoride,
 cepæ modo bulbosæ sunt, erumpentibus ab imo earum bulbo multis radicibus) commune habere multò euidentius com-
 periet, quam ut pluribus demonstrari nunc debeat. Taceo nullum ex his plantis dum uelluntur, capitis dolorem ob
 uaporum halitum concitari, ut ipse millies sum expertus, id quod in nigri ueratri euulsione testatur Dioscorides. Ex
 his igitur constat, nullam harum trium plantarum ad nigrum ueratum satis aptè posse reduci. quin duas priores aco-
 niti lycostoni postremas species esse, postremam herbam sui generis. hæc Solerius. Quibus uerbis cum in me egisse,
 licet non aperte, meamq; oppugnasse sententiam ex hoc planè coniecio, quòd nullus, quod sciam, ante nos scripserit,
 tria in Italia, ac priuatim in Carniola reperiri nigri ueratri genera, florum tantum colore distantia. Neque id certè
 agrè fero, quòd libenter audiam, indies nouas in re herbaria proferrì sententias. Velim tamen id liberius, apertius,
 & firmiter tum rationibus, tum auctoritatibus fieri. Redeo ad Solerium, cuius sanè hac in re argumenta me faci-
 le diluere posse spero, utpote quæ (pace eius dixerim) leuia satis sint, & prorsus à ueritate desciscant. Nam falsum
 esse, ac nimis fortasse temerè dictum arbitror, quòd Ellebori genera illa, quorum superius meminimus, non mittant ra-
 dices (ut Solerius asserit) tenues, nigras, à cepæco quodam capitulo pendentes, ac confibratas: cum omnibus non
 30 modò rei herbariæ peritis; sed etiam pharmacopolis, ne dicam lippis, & tonsoribus, manifestum sit, nigri ueratri com-
 munitus usus radices non aliunde, quam à bulbaceo quodam tuberculo omni ex parte pendere nigras, ac graciles: non
 autem cepæ modo bulbosas esse, & ab imo bulbo multas erumpere, ut ille pronunciauit. Vnde facile adducor, ut cre-
 dam, si licet ingenuè dicere quod sentimus, Solerium aut Dioscoridis lectionem luxasse, aut eam minus rectè perce-
 pisse, aut parum adhuc rei herbariæ gnarum esse, ut qui fortè in ea re non multum laboris insumpserit. Quòd autem (ut
 idem ait) ex hoc nostro elleboro, dum effoditur, nullus ob uaporum halitum capitis dolor concitetur, & ob hoc illud le-
 gitimum esse non possit, nulla hæc est ratio apud me. Neq; enim mirum alicui esse debet, cur id non faciat: quoniam
 Dioscorides non dicit, quòd Elleborum nigrum effodiētibus capitis dolorem inferat, sed quòd halitu caput aggrauat.
 Quam nimirum grauitatem id, cui flos purpurascit, tanquam cæteris acrius, apud nos sæpius excitat, præsertim si li-
 gone uulnerentur radices, & uentus aduersa parte spiret. Id quod fortasse in Anticyra, Helicone, Parnaso, & Aes-
 tolia ualentius præstat. quandoquidem, Dioscoridis testimonio, ijs in locis acre gustu, feruensq; & omnium proba-
 30 tissimum gignitur climatis illius ratione. quod in Gallia fortasse, & in Germania cæli inclementia non euenit. Cæ-
 terum quòd priora nigri Ellebori genera, quæ flore tum purpu-
 reo, tum albo constant, aconiti cynocloni, uel lycostoni sint spe-
 cies (ut Solerius sibi perperam, mea quidem sententia, persuasit)
 mihi planè absurdus uidetur, quam ut ab aliquo approbari possit,
 & debeat. Ea siquidem aconitorum genera iam omnibus claris-
 sime innotuerunt, suntq; caule filicis simili, cubito longiore, &
 radicibus adeò tenuibus, ut squillarum marinarum cirris eas com-
 parauerit Dioscorides. Quæ sanè omnia in nigro ueratro commu-
 nis usus nūquam quis inueniat. Huc præterea illud accedit, quòd
 nobis iam millies experimento compertum est, nigrum communis
 usus ueratum, quòd proprio fungatur munere, atrabiliarios om-
 nnes sanare morbos: fistulas callo induratas tribus diebus impost-
 tum emollire, & purgare: in aurem demissum auditus grauitatè
 auferre: scabiem, uiriliginem, lepras, & impetigines illitum emē-
 dare: & carnem in ulceribus excrecentem absumere. Quibus
 tamen uiribus non Aconitum cynoclonon, sed Elleborum prædi-
 tum esse, in confesso est. Ex his itaq; omnibus abunde perspicuum
 fieri puto, in hoc Solerij opinionem prorsus explodendā esse: et si
 idem in alijs quoq; non paucis, meo iudicio, falli deprehendatur.

CONSILIGO.

Sed iam nos quoque de CONSILIGINE nostram proferamus
 sententiam. Ea quidem nobis hæctenus incomperta fuit, quòd
 neminem ex scriptoribus tam ueteribus, quam recentioribus inue-
 nerim (ut supra dixi) qui eius notas memoriæ prodiderit. Atq; a-
 deò hinc fit, ut non ausim ego asserere plantam illam, quam hic de-
 pingi curauimus, esse ueram ac legitimam Consiliginem. neq; e-
 nim est, cuius auctoritate fretus possim eam radicibus, folijs, cau-
 libus, floribus aut seminibus comprobare. Verum quoniā huiusce
 plantæ radices per auriculam perforatam insertæ, pecorum pul-
 monariam atque etiam alios morbos curant, ellebori nigri modo,
 facile adducor, ut fermè suspicer eam esse ueram Columellæ &
 Plinij Consiliginem. Hanc uerò plantam Hieronymus Tragus,
 D d 3 cuius

Consiliginis consider.

Ellebori utri-
usque uires.

Ellebori utri-
usque uires ex
Galeno.

Ophris deserl
ptio, & uires.

Nominis

cuius saepe testimonium adfert & probat Gesnerus, putat esse legitimum Veratrum nigrum. Sed is ut in hac euiden-
tius errat, quam ut mediocriter etiam in re herbaria uersatis ostendi debeat; ita in multis alijs plantis, quorum nume-
rum referre longum esset, à peritis herbarum facile cognoscitur uanum atq; leue iudicium habuisse. Plantam, cuius
hic imaginem exhibuimus, coniectura quadam ducti eam Consiliginem esse, describamus. Hæc ad diuum palmorum lon-
gitudinem assurgit. cauliculos emittit tenues ac molles. folia habet longiuscula, tenuia, quadantenus abrotoni. flo-
res profert buphthalmi, paulò maiores: ex quibus procedunt capitula oblonga, ruborum moris similia. radicibus ni-
titur nigris, nigrum ueratrum emulantibus, tenuioribus tamen, & aliquantò nigrioribus. Plurima nascitur in Bohe-
mia, præsertim in agro Pragensi. Ea utuntur omnes illius regni tum medici, tum pharmacopœi pro elleboro nigro:
priuatim magno successu ad pecorum morbos. Reliquum autem est, ut de utriusq; Ellebori uiribus iam aliquid di-
camus. Album, ut Mesues in suo de medicamentis deiectionis censu prodidit, mortiferum est, quòd facile homines sus-
ficare possit: idcirco omnino reiiciendum esse præcipit. Nigri tamen usum probat, sed in ualidissimis tantum corpo-
ribus. Quod sanè decretum nonnullos adeò perterritum, ut non modò suis medicamentis Elleborum admiscere non au-
deant; sed & nomen abhorreant. Verùm ij ridendo potius timore quodam ducuntur, quàm quòd iure usque adeò el-
leboro resisti debeant. Siquidem ego testari possum, me sexcentis ferme hominibus nigri ellebori dilutū exhibuisse
nullo prorsus incommodo: atq; etiam eiusdem diluti faciendi rationem quàm plurimos docuisse medicos, qui, facto
subinde periculo, effectum consecuti sunt, unde ingentes mihi gratias retulerunt, quæ merito debentur elleboro. Præ-
stat quod, euulsis statim radicibus, interna repurgatur matrice, siccaturq; in umbra. Harum puluis diluto longè for-
tior est: ob id enim non datur nisi robustis, & ubi obcalluerit morbus. Proinde de eo ita scriptum reliquit Actuarius
in libro de compositione medicamentorum. Veratrum nigrum, atram bilem flauamq; è toto trahens corpore deor-
sum, nec tamen citra ullam difficultatem pellit. Ideo febribus circuitu repetentibus, & diuturnis obijcimus. Datur
quoq; insanientibus: altera caluarie parte, & subter caput diutinè cruciatis commodissimum: præsertim uisceribus,
utero, & uesicæ deiectionum medicamen postulantibus. Maxima autem eius uis est peculiariter educere, quicquid
fanguiini commistum, eum corrumpit. Ideo ueterascensibus arquatibus morbis utile: & quibus in superficie summam
asperitudines emerferunt, uelut lepris, impetiginibus, & horum similibus: elephantia quoq; laborantibus accommo-
datum est. Datur scrupulorum tertium pondere, aut paulò plus minusue. Fit è siccis radicibus fibris, aqua paulum ma-
ceratis: postea cortice detractò, & in umbra siccato, proiectaq; tenui, quæ in ipsa subest, medulla. Exhibetur autem
ex passò, & aceto mulso: uerùm suauitatis gratia, quædam ex odoratis seminibus inferenda. Si uerò efficaciorè alui
deiectionem moliri sit in animo, scammonij pauillum adijcito. hæcenus Actuarius. Ellebori utriusq; uires poste-
ritatis memorie tradidit Galenus lib. vi. simpl. medic. sic inquit. Elleborus uterq; tum albus, tum niger extergen-
tis simul & excalfacientis est facultatis. Quamobrè ad alphas, impetigines, scabies, leprasq; accommodati sunt. Quin-
etiam niger, si in fistulam callo induratum demissus fuerit, duobus tribusue diebus callū detrahit. Dentibus prodest cū
aceto colluentibus. Sunt autem in tertio ordine excalfacientium,
& desiccantium. Porrò niger gustu calidior est, cædus subama-
rus. Hæcenus de utroq; Elleboro Galenus. Cæterum quædam plā-
ta reperitur à recentioribus OPHRIS appellata, quæ folijs ma-
ximè album ueratrum representat. Duo tantum hæc folia pro-
fert: inter quæ caulis erumpit, capitulis quibusdam oblongis in
uniuersum refertus: è quibus flores exeunt cædidi, exiguis linguis
similes. Radice nititur gracili, non sine multis appendicibus, odo-
re præstanti. Præfertur uniuersa planta ad denigrandos capillos,
fracturas sanandas, et uulnera glutinanda. Illa planta, quæ Græ-
cis ἐλλέβορος λευκός, Latinis Elleborus albus, et Veratrum albū
appellatur: Arabibus, Cherbachem, seu Charbech abaid: Italis,
Elleboro bianco: Germanis, Vucis niesz uurtz: Hispanis, Verde gā-
bre blanquo, et yerua de balleste: Gallis, Viraire, Verarum, Verat-
re, & Ellebore blanc. Illa uerò, quæ ἐλλέβορος μέλας Græ-
cè, Elleborus niger, & Veratrum nigrum Latine dicitur: Arabi-
cè, Cherbachem, seu Charbech asued: Italicè, Elleboro nero: Ger-
manicè, Christ uurtz: Hispanicè, Verde gambe negro, & Elle-
boro: Gallicè, Viraire, & Ellebore noir.

O P H R I S,

Σησαμοειδὲς μέγα. SESAMOIDES MAGNUM.
CAP. CXLVII.

SESAMOIDES magnum in Anticyra elleborum uocant, quoniam albo ueratro in purgationibus miscea-
tur. Simile est fenecioni, aut rutæ: longo folio: flore cæ-
dido: radice gracili, ignaua: semen gultu amaro, cætera
sesamæ simile. Ventrem detrahit. datur tritum ad bi-
lis, pituitæque deiectionem, quantum tribus digitis ca-
pitur, addito ueratri albi fescuibolo, ex aqua mulsa.

Σησαμ

Σεσαμοειδὲς μικρόν. SESAMOIDES PARVUM. CAP. CXLVIII.

SESAMOIDI paruo cauliculi sunt dodrantes: folia coronopi, minora, hirsutiora: & in cauliculorum cacumine capitula florum penè purpureorum, medio eorum albo: semen sesamæ, fulvum, amarum: radix tenuis. Detrahit bilem, pituitasque semen ex aqua multa potum dimidio acetabulo: illitum ex aqua tumores, ac tubercula discutit. Nascitur in asperis.

NON est, quod in rebus incompertis longiorem moram nos ducere oporteat. quandoquidem hætenus non folium ipse non reperiri Italia maius, aut minus Sesamoidis genus, etsi in eorum inquisitione multum laboris ac studij impenderim; sed neque etiam ullum inuenire contigit, qui unum, uel alterum legitime ostenderet. Quare has plantas deinceps perquirendi curam ijs relinquemus, qui navigationibus Anticyram petunt. Illud Græci σεσαμοειδὲς μέγα, Latini Sesamoides magnū nominant. Hoc uero Græci σεσαμοειδὲς μικρόν: Latini, Sesamoides parvū.

Nomina.

Σίκυς ἄγριος. CUCUMER SYLVESTRIS. CAP. CXLIX.

CUCUMIS sylvestris fructu solo distat à fatiucumere, quem longè minorem parit, oblongis glandibus non dissimilem: folia, atque sarmenta fatiui refert: radice candida, magna. Nascitur in sabuletis, & ruderibus. frutice in totum amaro. Instillatus foliorum succus aurium dolori conuenit. Illita ex polenta radix, ueterem omnem tumorem discutit: imposita cum resina terebinthina, tubercula rumpit: ischiadicis infunditur: podagras discutit, decocta ex aceto & illita. Eius decocto dentes in dolore colluuntur. Aridæ farina impetiginem, lepras, & uirilignes absterget: nigris cicatricibus colorem reddit, & in facie maculas expurgat. Radicis succus sesquioboli pondere, & item cortex acetabuli quarta parte, bilem, pituitamque deiciunt, præsertim in hydropticis: deiectiones autem citra stomachi iniuriam mouet. Radicis selibra, in uini præsertim Lybici hemina conteritur, danturque ex eo terni cyathi triduo, dum tumor abunde deprimi cernatur. E fructu huiusce cucumeris fit medicamentum, quod Elaterium uocatur, ad hunc modum. Decerpti cucumeres, qui tacti protinus exiliunt, seruantur nocte una. postride imposito supra craterem rariore cribro, utrisque manibus prehensi, sigillatim supino cultro, sursum uersus aciem habente, fiuntur, atque per cribrum humor in subiectum uas exprimitur: simulque carnosum, quod hæsit cribro, quò facilius excidat, eliditur. quod ita pressum est, residere finitur, atque in uicinam peluim demittitur. Coaceruata autem in cribro segmina dulci aqua perfunduntur, & denuo pressa abijciuntur. Humor in pelui agitatur, &

Elaterium.

lintheo opertus, soli exponitur: dumque steterit, tota supernatans aqua cum humore concreto, effunditur: Hoc uero identidem fieri solet, donec existens aqua liquecat: qua stillatim exhausta, sedimentum mortario suscipitur, & conterendo cogitur in pastillos. Sunt qui ad hauriendam protinus succi abundantiam, cribratos cineres humi inspargant, & medium cauantes, triplicatum lintheum obtendant, per quod elaterium cum sua humiditate diffundunt, siccatumque in pila, ut dictum est, conterunt. Aliqui pro dulci aqua marinam perfundentes, ita eluunt. Alij in nouissima lotionem mulsam aquam respergunt. Elaterium optimum esse constat, læue, non ponderosum, cum candore leniter humectum, gustu amarissimum, quodque lucernarum luminibus obiectum, facile flagret. Porraceum tamen scabrumque, si turbidum spectetur, atque erui cinerisque plenum fit, graue & uitiosum esse solet. Nec desunt, qui cucumis succo amyllum immisceant, ut candorem ipsum, & læuitatem imitentur. A bimatu ad decennium deiectionibus utile est. Integer modus obolus est, minimus semiobolus, pueris chaldi duo, siquidem copiosius, periculum adfert. Bilem, ac pituitam utrauis parte extrahit. optima suspiriosis est purgatio. quod si in animo sit deiectionem moliri, adiecto salis duplo, & stibij quod colorare sufficiat, ex aqua, erui magnitudine cataportia dato, postea cyathus unus aquæ tepidæ sorbeat. Ad citandas tamen uomitiones aqua diluens elaterium, subiectas linguæ partes penitissimè penna oblinito. quod si quisquam difficilius euomat, oleo, aut unguento

unguento irino resoluto: somnum inhibeto. Porrò his, qui eximiè uacuantur, continuè uinum, & oleum dare conuenit: etenim uomendo restituntur. Quòd si uomitiones non finiantur, aqua frigida, polenta, posca, poma, & quæ stomachum densando corroborant, offerenda sunt. Ciet elaterium menses, & partus enecat, in pefso subditum. morbo regio medetur, cum lacte naribus infusum, & diuturnis capitis doloribus liberat. efficacissimè anginis illinitur, cum uetere oleo, melle, aut felle taurino.

Cucumeris
syluestris cõ-
sideratio.

Elaterij uires
ex Mesue.

Cucumeris
syluestris ui-
res ex Gal.

Nomina.

SYLVESTRIS Cucumis frequens in Hetruria prouenit, præsertim agro nostro Senensi in oppidorum pla-
teis, & secus mœnia, & semitas. Ex eius fructibus succum exprimunt officinæ, atq; Elaterium uocatum parant.
De quo disserens Theophrastus lib. IX. cap. XIII. de historia plantarum, ita scribit. Sed omnium medicamento-
rum diuturnissimum Elaterium est, optimuq; quod uetustissimum. Itaque medicus quidam, uir haud insolens, ne-
que mendax; elaterium ducentorum annorum, uirtute mirabili seruare apud se retulit, eo à quodam munere dona-
tus. Causa, ob quam tam longo seruari tempore possit, humoris copia est: quamobrem uel cum præciderint, in cine-
re humidum ponunt, & tamen ne ita quidem sicari potest, sed usq; ad quinquagesimum annum lucernis admotum
lumen extinguit. Hæc igitur uis peculiaris isti tribuitur. hætenus Theophrastus. A quo maximè dissentire uidetur
Dioscorides: quippe qui Elaterium dixerit à bimatu ad decennium deiectionibus utile esse. Theophrastus uerò, idem
ducentis annis mirabili uirtute seruatum esse. Quin et in eo discordare deprehenduntur, quòd alter tradiderit tantum
humoris in se continere Elaterium, ut usq; ad quinquagesimum annum lucernis admotum lumen extinguat. Alter ue-
rò probatissimum illud esse Elaterium, quod lucernarum luminibus obiectum, facile flagret. Theophrasto subscribit
Plinius lib. XX. cap. I. ubi sic inquit. Elaterium usq; ad quinquagesimum annum lucernarum lumina extinguit. Hoc
enim ueri experimentum est, si admotum prius quam extinguat, scintillare sursum ac deorsum cogat. hæc Plinius
Theophrastum secutus. Ceterum hac in re facile crediderim, Dioscoridis codicem hoc in loco omnino deprauatum
esse. Quippe præter Theophrasti, & Plinij sententiam, cum omne humidum, quod pingue non sit, ignis flammam
protinus extinguat, nulli profecto dubium est, quin Elaterium, in quo humiditas aquea multum exuperat, potius
flammam extinguat, quam flagret: nanq; flammæ admotum, excitato in humido à calore statu, lumen extinguit. id
quod nobis aliquando experimento compertum est. Elaterij uires descripsit Mesues inter sua deiectionis medica-
menta, ubi in hunc sensum inquit. Cucumis syluestris, siue aspinus abradit, & uasorum oscula aperit: proinde & inte-
stinorum tormina excitat, & alia adfert nocumenta. Sed tolli hæc omnia possunt, si addatur aut bdellium aut tragacanthæ
lacryma, aut aqua mulsa cum salis modico, aut si ex lacte bibatur. Roboratur elaterij uis, addito fossitij salis mo-
mento, aut odorato puluere, quem officinæ species elephanginas uocant: ijs enim admistum felicius quoq; operatur.
Purgat, ut quidam ferunt, scammonij modo. At re uera magis pituitam deiecit, quam bilem: quamuis & hanc quan-
doque detrahat, præsertim cum deiectioni parata promptaq; sese offert. Mirificè præter hæc sanguinis serum expur-
gat, ab ijs potissimum partibus ducens, à quibus ægrè decumbentes humores detrahi solent: quamobrem articulo-
rum dolore uexatis opem non modicam præstat. Radix in aqua elixa, tusa, & oleo subacta cum absinthio, diutur-
nam hemierianiam sanat incipiti, & loco dolenti illita, si tamen prius eius decocto soneatur locus. Præstat idem &
succus ex lacte naribus immisus, quòd cerebrum purget: idcirco & narium tædia delet, & comitiales inuat. Idem
obduratos resoluit abscessus, quemadmodum & strumas, præsertim addito melle, & caprino stercore. Radicis,
& cucumis ipsius succus aqua intercute laborantibus præstantissimum est medicamentum, quòd flauam proprie
educat aquam. Ad idem ualet & radicis decoctum. Prodest præterea arquatis, & iecoris, & lienis obstructioni-
bus. Item ischiadicis, tum chysteribus infusum, tum etiam si decocta radix exterius imponatur. Siccatæ radicis pul-
uis, uulnerum cicatrices attenuat ex melle impostus: & sugillata ex ictu delet. Eiusdem succus sabacea farina ad-
mistus, & linimenti modo adhibitus maculas omnes, quæ cutis nitorem uitant, mirificè detergit. Sed animaduerten-
dum est, ne plusquam par sit hauriatur: quòd reseratis uasorum oculis sanguinem eliciat. Cucumeris agrestis
uires reddidit Galenus libro VIII. simplicium medicamentorum, his uerbis. Cucumeris agrestis, & fructus ip-
sius succus, quem uocant Elaterium, & non minime radicis, ac foliorum, ad medicationes accommodus est. Elate-
rium itaq; menses ciet, & foetum interimit appositum, ceu alia omnia amara simul & subtilium partium, maximè
si aliquam habeant caliditatem, ueluti nimirum Elaterium. Summè siquidem amarum est, leuiter calidum, ut ex se-
cundo sit ordine exalfacientium. Porrò tale protinus quoq; digerendi uim possidet. Sic igitur eo angina laboran-
tes inungunt quidam cum melle, aut oleo uetere. Bonum item est regio morbo affectis, fusum cum lacte in nares.
Hoc etiam usu dolores capitis sanat. Atq; Elaterium quidem eiusmodi est. At radicis succus, ut & foliorum, licet
elaterio similem uim habeat, imbecillioem tamen. Sed & ipsa radix ad similem facultatem possidet: abstergit nan-
que, digerit, atque emollit. Porrò cortex ea potentius desiccatur. Huius planta Græcis στήνυς ἄγρια appellatur:
Latinis, Cucumis anguinus, syluestris, & erraticus: Arabibus, Chese allimar, Kate albenci, seu Chetha alhamar:
Italibus, Cocomero saluatico: Germanis, Vuilder cucumer, & Esels cucumer: Hispanis, Cogonbrillos amargos:
Gallis Cocombre sauuage. Eius uerò succum Græci ἐλατήριον, Latini similiter elaterium uocant: Itali, Elaterio.

Σταφίς ἀγρία. STAPHIS AGRIA.

CAP. CL.

STAPHIS agria, siue herba pedicularis, folia habet labruscæ, diuisa: & cauliculos rectos, mol-
les, nigrosque: fert florem glasti: & folliculos uirides, similes ciceri, & in his nucleum triangulum,
scabrum, ex nigro subfuluescentem, intus album, gustu acrem. Grana quidecim, si trita in aqua
mulsa

STAPHIS AGRIA.

mulsa dentur, crassum humorem per uomitum purgant: sed qui hauserunt, ambulare debent. Prudenter tamen attendere oportet, & aquam mulsam continuo potui dare: quoniam pericula strangulationis inferunt, & fauces adurunt. Trita, & ex oleo illita phthiriali prodest: item prurigini, & psoris. Cit plurimam pituitam commanducata: decocta in aceto, dentium dolori, coluto ore, subuenit: rheumatismum gingiuarum sistit: vlcera oris manantia cum melle sanat. Vrentibus malagmatis imponitur.

STAPHIS agria, quam officinae Graeca uoce corrupta nulgò Staphusariam uocant, Latinis ab effectu, quòd pediculos necet, Herba pedicularis dicitur. Hæc in istria, Dalmatia, Apulia, & Calabria, frequentissima prouenit. Eius semen copiosum apud septasarios inuenitur: namq; eo frequenter utuntur medici in apoplegmatis. Id quod etiam plurimum expetitur mulieribus ad pediculos, & lendes necandos. Staphidis agriaeminit Galenus in Astaphide libro VI. simplicium medicamentorum sic inquit. Astaphis agria uehementer acrem obtinet facultatem, adeò ut ex capite pituitam purget, quod ἀποφλεγμὰ τὸ κεφαλαίον Graeci dicunt, abstergatq; ualenter. Itaq; ad psoram ac commodata est. Sed & urendi uim aliquam habet. Ea planta Graecis σταφίς ἀγρία, & ἀσταφίς ἀγρία nominatur: Latinis, Staphis agria, Vua syluestris, Herba pedicularis, & Pituitaria: Arabibus, Alberas, Habelras, Muhezagi, siue Muhezegi: Italis ac officinis, Staphusaria: Germanis, Biszmijntz: Hispanis, Fabaraz Paparraz: Gallis, Estaphisagrie, & Herbe au poulx.

Staphidis agria confid.

Staphidis agr. uires ex Gal.

Nomina.

Θάψια. THAPSIA. CAP. CLI.

THAPSIA.

THAPSIA nomen ideo accepit, quòd in Thapso eiusdem nominis insula, primùm inuenta sit. Tota uerò natura ferulae similis est: graciliore caule: folijs fœniculi: umbella anethi in cacumine, à singulis surculis erumpente: flore luteo: semen quale ferulae, latiusculum, sed aliquantò minus: radix foris nigra, intus candida, longa, acris, crassiore libro uestita. Succu extrahendi ratio hæc est. Facto in ambitu scrobe cortices inciduntur, aut radix in forniciis speciem in se excauata cooperitur, quòd merus succus confluat. oportet illuc sequenti die se conferre, & congestum succum extrahere. Tunditur etiam radix in pila, & succus organo per qualium expressus, fœtilli crasso insolatur. Aliqui folium unà terunt: sed inualidior huiusmodi succus. Hoc autem interest, quoniam qui ab radice manauit, grauius olet, & humidus permanet: è folijs autem extractus exiccatur, atque teredinum iniuriam sentit. Qui succum colligit, stare debet non obuersus uento: aut potius cum dies apricus est, & à flatu silet: quoniam ob halitus acrimoniam facies uehementer intumescit, nudaq; corpora inuadunt pustulae. ob id prius liquido cerato, & adstringente, nudas partes illinunt, & ita muniti accedunt. Tam cortex radicis, quàm succus purgandi uim habent, & lacteus succus in aqua mulsâ potus: nam utriusq; bilem extrahunt. Radicis modus, quaterni oboli, cum tribus feminis anethi drachmis: succi, terni oboli: lactis, obolus unus. quod eo amplius assumitur, periculosum est. Huiusmodi purgatio conuenit suspiriosis, & diuturnis laterum doloribus, reiectionibusq; datur

